

Dostępna oferta edukacyjna

Anna Knappek, Aleksandra Sztajerwald, Anna Żórawska, Monika Jędralska

Rodziny, seniorzy, uczniowie – to grupy, dla których polskie muzea mają przygotowaną bogatą, ciekawą propozycję wydarzeń edukacyjnych i kulturalnych. Charakter spotkań oraz metodykę ich prowadzenia dostosowujemy do wieku, percepcji i preferencji uczestników. Oznacza to, że dostrzegamy specyficzne potrzeby każdej z tych grup.

Stworzenie oferty edukacyjno-kulturalnej w Twoim muzeum dla osób G/głuchych, z niepełnosprawnością wzroku czy w spektrum autyzmu to znak, że dostrzegasz i wychodzisz naprzeciw konkretnym potrzebom kolejnych grup społecznych. Jednocześnie wprowadzasz w życie idee muzeum jako przestrzeni dla wszystkich.

Informacja o dostępnej ofercie edukacyjnej

Zwróć uwagę jak piszesz o dostępności. Właściwe nazewnictwo jest wizytówką twojej instytucji. Wpływa na proces budowania publiczności i świadomego korzystania z oferowanych rozwiązań. Ma ogromny wpływ na to, jak jesteście postrzegani przez środowisko osób ze szczególnymi potrzebami, jak również pełni rolę edukacyjną dla wszystkich odwiedzających, uwrażliwiając ich na różnorodność.

Ustal jakich terminów będziecie używać. Stosujcie je konsekwentnie we wszystkich kanałach komunikacyjnych, a także w dokumentach i rozmowach wewnętrznych.

Nazewnictwo cały czas się zmienia. Mają na to wpływ głosy środowiska, a także zmiany społeczne. Terminologia ustawodawcza i medyczna nie nadąża za zmianami nazw w języku używanym w życiu codziennym. Bądź na to wrażliwy. Nazwy medyczne pozostaw placówkom medycznym.

Prawidłowe nazewnictwo

- osoba z niepełnosprawnością
- osoby z niepełnosprawnościami
- osoba z niepełnosprawnością intelektualną
- osoba w spektrum autyzmu
- G/głuchy
- osoba słabosłysząca

- osoba z niepełnosprawnością słuchu
- osoba niewidoma
- osoba niedowidząca
- osoba z niepełnosprawnością wzroku

Nieprawidłowe nazewnictwo

inwalida, kaleka, upośledzony, opóźniony w rozwoju, nienormalny, chory umysłowo, głuchoniemy, ślepy, niedorozwinięty, debil

Nazewnictwo w praktyce

Pierwszą rzeczą, na którą zwraca się uwagę, to nazwa wydarzenia. To ona najbardziej przyciąga uwagę. Bardzo dobrze sprawdza się już na tym etapie wskazanie grupy docelowej lub formy dostępności.

Do chwytliwej nazwy dodaj na przykład:

- warsztaty dla rodzin z dziećmi z niepełnosprawnościami,
- warsztaty dla osób z niepełnosprawnością wzroku,
- oprowadzanie po wystawie w polskim języku migowym z tłumaczeniem na język polski,
- wydarzenie tłumaczone na polski język migowy i język polski,
- oprowadzanie online w PJM.

Kolejną ważną informacją będzie dokładny opis dostępności w treści ogłoszenia. Napisz co konkretnie zapewnisz uczestnikom.

Przykładowe opisy dostępności:

- Spotkanie w polskim języku migowym PJM, tłumaczone na język polski, możliwość skorzystania z pętli indukcyjnej.
- DOSTĘPNOŚĆ: tłumacz PJM, przenośna pętla indukcyjna, informacje w formie tekstowej
- Możliwość wsparcia asystenta. Dla osób korzystających z alternatywnych form komunikacji np. AAC¹, które poinformują o swoich potrzebach w momencie zgłoszenia zapewnimy odpowiednie wsparcie.

¹ Augmentative and Alternative Communication (AAC) - to różne metody porozumiewania się niewerbalnego, które stanowią substytut lub uzupełnienie mowy. Przykład materiałów do wystawy w [Muzeum Pałacu Króla Jana III Sobieskiego](#) z wykorzystaniem piktogramów.

- Zajęcia przystosowane dla osób słabowidzących i niewidomych, prowadzone z wykorzystaniem audiodeskrypcji na żywo.
- Wydarzenie może zostać przystosowane również dla osób niewidomych i opatrzone audiodeskrypcją. Prosimy o zaznaczenie przy zapisach potrzeby zapewnienia osoby audiodeskrybującej lub/i asystującej.

W ogłoszeniu możesz też wykorzystać piktogramy, które poinformują o formach dostępności.

Dobra praktyka

[Piktogramy stosowane podczas Festiwalu Kultury bez Barrier](#)

Organizacja dostępnych wydarzeń

Pod hasłem „wydarzenie dostępne” rozumiemy kilka różnych działań realizowanych przez muzea. Każde z nich odpowiada na inne potrzeby osób z niepełnosprawnościami.

Wydarzenia ogólnodostępne – przeznaczone dla szerokiego grona, takie jak wykłady czy koncerty. O ich dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami decyduje zapewnienie dodatkowych rozwiązań, np. tłumaczenie na język migowy, pętla indukcyjna.

Wydarzenia dla gości indywidualnych – spotkania organizowane w muzeum regularnie z myślą o osobach z konkretnym rodzajem niepełnosprawności, na przykład wzroku. Formuła i metodyka prowadzenia spotkania odpowiada przede wszystkim specyficznym potrzebom uczestników.

Grupa zorganizowana – wizyta w muzeum grupy osób z niepełnosprawnościami, na przykład ze szkoły specjalnej czy świetlicy socjoterapeutycznej. Grupa umawia się na spotkanie z wyprzedzeniem.

Co powinniśmy wziąć pod uwagę organizując każde z tych wydarzeń?

Wydarzenia ogólnodostępne

Organizując wydarzenia ogólnodostępne, warto kierować się kilkoma zasadami.

1. Nie dajcie się zaskoczyć

Dla Waszego spokoju i komfortu Waszego zespołu spytajcie przed wydarzeniem odbiorców o ich szczególne potrzeby.

Jak to zrobić?

Do zaproszenia, komunikatów promujących wydarzenie dodajcie:

- formularz albo informację o gotowości zapewnienia dostępności ze wskazaniem konkretnych usług dostępnościowych
- kontakt do osoby odpowiadającej za dostępność wydarzenia, która może udzielić więcej informacji

Kontakt zapewnijcie w co najmniej kilku formach: e-mail, telefon, SMS.

Dobra praktyka

Wskazówki, jak pytać o szczególne potrzeby, możesz znaleźć w [Przewodniku po Wrocławskich Standardach DOSTĘPNOŚCI KULTURY I Wydarzeń - Formularz rejestracyjny / ankieta na stronach 65-67](#)

[Muzeum Łazienki Królewskie w Warszawie prowadzi zapisy na warsztaty przy pomocy formularza na stronie.](#) W zgłoszeniu jest pytanie o liczbę i rodzaj osób z niepełnosprawnościami. Na tej podstawie pracownik muzeum przeprowadza wywiad telefoniczny i omawia potrzeby grupy.

2. Komunikujcie wewnętrznie dostępność

Nawet jeśli wyposażycie przestrzeń wystawy w nowoczesne rozwiązania dostępnościowe, a zapomnicie przekazać wiedzę o nich osobom z tzw. "pierwszej linii", ryzykujecie, że cała Wasza praca pójdzie na marne.

Jak temu zapobiec?

- Zbierzcie wszystkie informacje w jednym miejscu.
- Zadbajcie o przeszkolenie zespołu z obsługi i komunikacji z osobami ze szczególnymi potrzebami.
- Róbcie odprawy zespołu przed wydarzeniami.
- Monitorujcie jakość obsługi podczas wydarzenia.
- Zaproście odbiorców do wyrażenia opinii, sugestii. Pamiętajcie, by zrobić to w dostępny sposób.

3. Zapewnijcie dostępność miejsca, informacji i oferty

Jak to zrobić:

- zapewnijcie dostępność architektoniczną (patrz: rozdział K.Kowalski, A.Żórawska);

- zapewnijcie dostępność informacyjno-komunikacyjną;
- zapewnijcie dostępność cyfrową;
- w tym zapewnijcie usługi dostępnościowe zgłoszone w formularzu przez osoby ze szczególnymi potrzebami.

4. Uwzględnijcie w polityce cenowej wejściówki/zniżki dla asystenta.

Wydarzenia dla gości indywidualnych

Jak tworzyć ofertę edukacyjną dla osób z konkretną niepełnosprawnością?

1. Zdobądź wiedzę:

- Poznaj środowisko osób ze szczególnymi potrzebami w Twojej okolicy. Skontaktuj się z organizacjami i/lub instytucjami zaangażowanymi w prace na rzecz dostępności. Porozmawiaj o ich uczestnictwie w kulturze i związanych z tym potrzebach.
- Sprawdź, czy w Twojej okolicy są instytucje kultury oferujące wydarzenia dostępne. Zapytaj pracowników tej instytucji o ich doświadczenia, sugestie. Przyjdź na kilka wydarzeń dostępnych, zobacz jak wyglądają.
- Weź udział w szkoleniach poświęconych dostępności kultury.
- Skorzystaj z bezpłatnej wiedzy o dostępnej kulturze w internecie, takich jak: [Warszawska Akademia Dostępności](#), [Małopolska Kultura Wrażliwa](#), [Baza Wiedzy NIMOZu](#), [Sieć Liderów i Liderów Dostępności](#)
- Przeczytaj publikacje dotyczące uczestnictwa w kulturze osób z niepełnosprawnościami, na przykład "[Analiza szans i barier uczestnictwa osób głuchych w życiu artystyczno-kulturalnym w Polsce](#)"

2. Zastanów się, dla której grupy przygotujesz ofertę w pierwszej kolejności.

Prosty przykład: w Twojej miejscowości nie mieszkają osoby z niepełnosprawnością słuchu ani wzroku. Działają za to Warsztaty Terapii Zajęciowej, do których uczęszczają osoby z niepełnosprawnością intelektualną.

Teraz odpowiedz sobie na pytanie: dla której grupy przygotujesz dostępne spotkania w pierwszej kolejności?

3. Organizacja wydarzenia

Przygotowując spotkania dla osób dorosłych z konkretnym rodzajem niepełnosprawności pamiętaj, że:

- **osoby z niepełnosprawnością wzroku** mogą nie wiedzieć, jak dotrzeć do Twojego muzeum. Zaproponuj wsparcie asystenta-wolontariusza, który odbierze uczestnika spotkania z pobliskiego przystanku i będzie mu towarzyszył podczas prowadzenia. Na warsztaty przygotuj materiały dotykowe, muzyczne, zapachowe, itp., które pomogą Ci w omówieniu tematu. W miarę możliwości dotykajcie oryginalnych dzieł sztuki/obiektów muzealnych. Przygotuj do tego bawełniane lub winylowe rękawiczki w różnych rozmiarach. Rozpoczynając spotkanie przedstaw się, powiedz ile osób jest dziś na spotkaniu, wymień imiona uczestników, krótko opisz pomieszczenie w którym jesteście.
- **osoby g/Głuche** wolą uczestniczyć w spotkaniach prowadzonych w polskim języku migowym niż tłumaczonych na ten język. Zaproszenie na spotkanie przygotuj w polskim języku migowym.
- **osoby w spektrum autyzmu** są wrażliwe na bodźce. Zorganizuj spotkanie w godzinach, w których w Twoim muzeum jest spokojnie. Na początku spotkania powiedz ile będzie trwało, jaki będzie jego przebieg. Im mniej niespodzianek, tym lepiej. Spotkanie powinno być angażujące i aktywizować uczestników. Dobrym sposobem są zagadki, zadania logiczne, poszukiwania.
- **osoby z niepełnosprawnością intelektualną** – przygotuj swoją opowieść tak, aby używać prostych zdań, wyjaśniać trudniejsze terminy. Zadbaj o jak najbardziej angażujący charakter spotkania. Zachęcaj do dyskusji i dzielenia się opiniami.

4. Budowanie publiczności

Minie kilka lat, zanim zbudujesz wokół swojego muzeum nową grupę stałych bywalców – osób ze szczególnymi potrzebami. Budowanie publiczności jest zadaniem trudnym. Nie zrażaj się tym, że początkowo na spotkaniach będą dosłownie dwie, trzy osoby. To dobry początek! Rób swoje. Konsekwentnie i regularnie organizuj wydarzenia dostępne. Z czasem uczestników będzie więcej. Zadbaj o to, aby informacja o Twoich działaniach dotarła do jak największej liczby potencjalnie zainteresowanych nimi osób:

- Poproś uczestników spotkań o zgodę na wysyłanie informacji o wydarzeniach dostępnych (pamiętaj o przestrzeganiu zasad RODO).
- Wysyłaj informacje do fundacji, stowarzyszeń, szkół i innych organizacji działających na rzecz osób z danym rodzajem niepełnosprawności.
- Zadbaj, aby na stronie internetowej i w mediach społecznościowych Twojej instytucji były publikowane informacje o wydarzeniach dostępnych.
- Sprawdź, czy w tym samym czasie, w którym planujesz wydarzenie nie odbywa się spotkanie dostępne w innej instytucji kultury. Dobrym rozwiązaniem jest stworzenie nieformalnego kalendarza takich wydarzeń, do którego mają dostęp przedstawiciele różnych instytucji kultury z Twojej miejscowości. Dzięki temu unikniecie sytuacji, w których Wasi potencjalni goście będą musieli wybrać między dwoma wydarzeniami odbywającymi się w tym samym czasie. Z drugiej strony, nie rezygnuj jeśli nie masz innej opcji. Pamiętaj, że to przynosi również pozytywny efekt. Dajesz osobie ze szczególnymi potrzebami możliwość dokonania wyboru pomiędzy dwoma dostępnymi wydarzeniami, co nie zdarza się często.

Dobra praktyka

[Zaproszenie na spotkanie w polskim języku migowym](#)

[Informacje o warsztatach dla osób w spektrum autyzmu przygotowane przez Zachętę - Narodową Galerię Sztuki](#)

[Przykładowe scenariusze zajęć muzealnych dla osób w spektrum autyzmu](#)

Wizyta grupy zorganizowanej

1. Zapytaj, nie błądź

Dowiedz się jak najwięcej o grupie osób z niepełnosprawnościami, która planuje skorzystać z oferty edukacyjnej, na przykład lekcji muzealnej Twojego muzeum.

Przeprowadź szczegółowy wywiad z opiekunem grupy. Zapytaj w szczególności o:

- **Co lubi grupa** – pozwoli na dobranie tematu spotkania, który najbardziej zainteresuje uczestników.
- **Rodzaj(e) i stopień niepełnosprawności** – jeżeli w grupie są osoby, które mają problem z chodzeniem lub poruszają się na

wózkach, warto rozważyć modyfikację trasy zwiedzania, oczywiście bez straty dla jakości merytorycznej lekcji muzealnej.

- **Umiejętności grupy** – ma to szczególne znaczenie w przypadku zadań i ćwiczeń, o wykonanie których prosimy uczestników podczas zajęć. Na przykład wycinanie będzie niemożliwe dla osób mających problem z motoryką dłoni. Zastanów się jakie inne zadanie możesz zaproponować w zamian.
- **Sposób komunikacji z grupą** – w grupie mogą być osoby, które porozumiewają się wyłącznie za pomocą piktogramów. Przygotuj wykaz terminów, nazw własnych i „nietypowych” słów, które są ważne merytorycznie dla lekcji muzealnej. Poproś opiekuna grupy, aby przygotował w oparciu o tę listę piktogramy dla uczniów. Nie powinno to stanowić problemu, ponieważ istnieją profesjonalne banki takich piktogramów.
- **Optymalny czas trwania spotkania** – czas koncentracji u osób ze szczególnymi potrzebami może być krótszy. Zapytaj opiekuna o najlepszy czas trwania zajęć.

2. Zmień scenariusz

Modyfikacja scenariusza lekcji muzealnej lub innych zajęć powinna odpowiadać potrzebom konkretnej grupy. Kluczową rolę w tym procesie odgrywa wywiad z jej opiekunem.

Przeanalizuj uzyskane w rozmowie informacje. Wspólnie z edukatorem, który poprowadzi zajęcia wprowadźcie niezbędne modyfikacje w „standardowym” scenariuszu. Skontaktuj się ponownie z opiekunem grupy, przedstaw proponowany scenariusz spotkania i poproś o opinię. Takie postępowanie zapewni komfort wizyty grupie jak i edukatorowi prowadzącemu zajęcia.

WAŻNE! Czasami opiekunowie grup osób z niepełnosprawnościami obawiają się zgłosić jakąkolwiek szczególną potrzebę. Dlatego bardzo ważne jest aby pierwszy krok wykonała osoba przyjmująca rezerwację w Twoim muzeum. Jeśli rezerwacji dokonuje na przykład szkoła specjalna lub integracyjna, środowiskowy dom samopomocy, oddział dzienny szpitala, warsztaty terapii zajęciowej, warto zadać dodatkowe pytania.

Dobra praktyka

[Muzeum Śląskie w Katowicach](#)

Edukacja online

Formy edukacji online już na stałe zagościły w ofercie instytucji. Umożliwiają uczestnictwo w momencie wstrzymania stacjonarnych zajęć lub stanowią uzupełnienie prowadzonych działań. Zadbaj, aby w Twojej ofercie nie zabrakło dostępnej edukacji online.

Wydarzenia online, np. warsztaty, spotkania

Wydarzenia online będą tworzone według podobnych zasad stosowanych przy organizacji wydarzeń stacjonarnych. Jednakże ze względu na specyfikę medium, warto wziąć pod uwagę kilka kwestii.

Dostępność językowa:

- Wybieraj programy z menu w języku polskim. Jeśli narzędzie z którego korzystasz nie ma takiej opcji, przygotuj dla uczestników instrukcję z tłumaczeniem menu.

Dostępne wydarzenia online dla osób z niepełnosprawnością słuchu:

- Przygotuj zaproszenie na wydarzenie w polskim języku migowym (PJM).
- Zapewnij tłumaczenie na PJM.
- Omów z tłumaczem plan i zakres słownictwa.
- Upewnij się czy tłumacz dobrze słyszy prowadzącego.
- Przekaż niezbędne informacje, jak ustawić widoczność tłumacza.
- Zadbaj o komfort tłumaczenia. Pamiętaj o zasadzie, że jednocześnie wypowiada się jedna osoba.
- Podczas dyskusji stosuj zasadę rozpoczynania wypowiedzi od mówienia swojego imienia.
- Nie mów, kiedy uczestnicy wykonują zadanie. Nie będą w stanie jednocześnie patrzeć na tłumacza i wykonywać zadań.
- Wskaż konkretny czas na wykonanie zadania. Osoba wykonująca zadanie, może nie zorientować się kiedy chcesz ponownie zwołać grupę.
- Bądź czujny. Uczestnicy mogą komunikować się z tobą przez tłumacza PJM lub na czacie.
- Prowadzący powinien być dobrze widoczny i zwrócony do kamery.
- Wizualizuj to co mówisz. Skorzystaj z prezentacji.
- Możesz skorzystać z usługi napisów na żywo. Niestety jest ona bardzo droga. Warto ją rozważyć przy organizacji prestiżowych wydarzeń czy konferencji.

Dostępne wydarzenia online dla osób z niepełnosprawnością wzroku:

- Sprawdź czy platforma, odtwarzacze/playersy które planujesz wykorzystać są dostępne cyfrowo.
- Przekaż instrukcję jak dołączyć do spotkania.
- Zaoferuj pomoc lub przećwicz z uczestnikami dołączenie do spotkania.
- Stosuj audiodeskrypcję na żywo do elementów wizualnych.
- Podczas dyskusji stosuj zasadę rozpoczynania wypowiedzi od mówienia swojego imienia.

Dostępne wydarzenia online dla osób z niepełnosprawnością intelektualną lub w spektrum autyzmu:

- Przekaż niezbędne informacje potrzebne do dołączenia do spotkania.
- Zaoferuj pomoc lub przećwicz z uczestnikami dołączenie do spotkania.
- Jeśli planujesz warsztaty z wykorzystaniem np. materiałów plastycznych, dobrą praktyką jest przesłanie ich do uczestników.
- Zadbaj o warunki sensoryczne, zminimalizuj dźwięki z otoczenia.
- Unikaj kadrów z dużą ilością przedmiotów w tle.
- Omów plan i zasady panujące podczas warsztatów. Odwołuj się do planu przechodząc do kolejnych aktywności.
- Wizualizuj to co mówisz. Skorzystaj z prezentacji zawierającej zdjęcia, ilustracje.
- Mów krótko i konkretnie.
- Daj czas na wykonanie zadania.
- Zadbaj o przemienność form.
- Niektórzy z uczestników mogą mieć krótszy czas skupienia. Pamiętaj, aby dobrać czas trwania warsztatów do możliwości uczestników.
- Przygotuj materiał z podsumowaniem, do którego uczestnicy będą mogli wrócić po spotkaniu.
- Ustal formę zgłaszania się do wypowiedzi i korzystania z czatu. Najlepiej, jeśli to ty będziesz wskazywać kolejność osób wypowiadających się.

Do udziału w dostępnych wydarzeniach online możesz zaprosić wszystkich zainteresowanych. Pamiętaj, aby na początku wytłumaczyć uczestnikom zasady i sposób przebiegu wydarzenia.

Dobra praktyka

[Projekt Posmakuj Warszawy Fundacji Kultury bez Barrier](#)

Multimedia

Dbaj o prawo autorskie

Cel edukacyjny, to jeden z ważniejszych celów upubliczniania przez muzea materiałów na stronach i w aplikacjach. Cel ten najczęściej wiąże się nierozłącznie z kolejnym krokiem, jakim jest ponowne wykorzystywanie zasobów przez ich odbiorców. Z tego też względu niezwykle istotne jest redukcowanie nie tylko barier technicznych w dostępie do materiałów, ale także barier prawnych. Publikowane materiały nie powinny mieć ograniczeń wynikających z nierespektowania praw autorskich, patentów, znaków towarowych lub tajemnicy handlowej. W optymalnym wariantcie powinny zapewniać możliwość wykorzystywania ich w dowolnym celu, bez konieczności ubiegania się o jakąkolwiek zgodę na ich używanie. Tym samym udostępnienie zasobu poprawne pod względem prawnym i informacyjnym jest szczególnie istotne.

Zasoby udostępniane przez muzea są włączone w ramy Ustawy o ponownym wykorzystywaniu informacji sektora publicznego (re-use), w związku z czym oznaczenie statusu prawnego materiałów publikowanych w środowisku poprzez które są udostępniane (najczęściej jest to strona internetowa, aplikacja mobilna itp.) jest niezwykle pomocne – przytoczyć można tu niedawne obserwacje, dotyczące wielu pytań nauczycieli realizujących nauczanie zdalne, którzy nie mieli pewności, odnośnie do autorstwa i statusu prawnego materiałów rozpowszechnianych przez instytucje kultury w pandemii. Interfejs prezentujący materiały powinien zatem zawierać pola wyjaśniające ich status prawnoautorski.

Więcej w rozdziale **Kwestie prawnoautorskie – wprowadzenie.**

Warto przeczytać

[Otwieranie danych podręcznik dobrych praktyk](#)

[Otwarty dostęp w sektorze publicznym](#)

[Ponowne wykorzystanie informacji sektora publicznego w działalności muzeów w związku z ustawą o reuse](#)

Dostępność multimediiów

Zasady prawa autorskiego dotyczą także wybranych piktogramów oznaczających dostępność. Zanim go użyjesz zawsze sprawdź jakie są wymogi licencji.

Ustal również z autorami audiodeskrypcji, tłumaczenia czy tekstu łatwego, w jaki sposób wskażesz ich jako autorów. Oczywiście wszelkie ustalenia dotyczące prawa autorskiego musisz zawrzeć w podpisywanej z nimi umowie.

Co zrobić, aby materiały multimedialne były dostępne dla osób ze szczególnymi potrzebami:

- W opisie materiałów wskaż formę dostępności.
- Do filmów dodaj napisy.
- Możesz dodać tłumaczenie w polskim języku migowym.
- Dodaj transkrypcję do nagrań dźwiękowych np. podcastów.
- Stwórz audiodeskrypcję do filmów. Możesz też dodać audiowstęp na początku nagrania, lub deskrypcję (opis)² warstwy wizualnej filmu.
- Skany dokumentów zamień na pliki dostępne cyfrowo.
- Grafiki opatrz tekstem alternatywnym, możesz też dodać ich audiodeskrypcję.
- Zwróć uwagę na formatowanie i poziom zrozumienia treści. Korzystaj z zasad prostego języka i tekstu łatwego do czytania.

Obowiązkowo stosuj się do zasad wskazanych w ustawie z dnia 4 kwietnia 2019 r. o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych.

Dobra praktyka

[Muzeum Warszawy - przykład transkrypcji wywiadu](#)

[Muzeum Warszawy i Fundacja Kultury bez Barrier - przykład filmu z tłumaczeniem PJM i napisami](#)

[Wolskie Centrum Kultury i Fundacja Kultury bez Barrier - przykład filmu z audiodeskrypcją i napisami](#)

[Muzeum Pałacu Króla Jana III Sobieskiego w Wilanowie - materiały do wystawy](#)

[Portal Wirtualne Muzea Małopolski](#)

[Portal Czytanie Obrazów](#)

² Przykład deskrypcji filmu w materiale [Muzeum Sztuki Nowoczesnej w Warszawie](#).